

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ethica Symbolica E Fabularum Umbris In Veritatis Lucem
Varia Ervditione Noviter evoluta**

Pexenfelder, Michael

Monachii, 1675

2. Fortuna & Casus apud Aristotelem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68709](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68709)

discutit. Plinius lib. 2. Toto mundo, & locis omnibus, omnibusque horis, omnium vocibus fortuna sola invocatur, una nominatur, una accusatur, una agitur rea, una cogitatur, sola laudatur, sola arguitur, & cum convitiis colitur: volubilis, à plerisque verò cæca etiam existimatur, vaga, inconstans, incerta, varia, indignorum faulrix. Hinc omnia experientia huic omnia feruntur accepta & in tota ratione mortalium sola utramque paginam facit: adeoque obnoxia sumus fortis, ut fors ipsa pro Dea sit. Hinc quoddam fortunæ mancipium aiebat: *Gutta bona sortis sive Fortunæ prior est mihi, bona mentis seu Prudentiæ cadò.* Et Cornelius Sylla, Fortunæ se filium dicebat. Haud paulò his sapientior Seneca, nihil ait, neque boni, neque mali dare potest Fortuna: valentior in omni fortuna est animus, qui in utramque partem res suas ducit, beataque ac miseræ vitæ sibi causa est. Plautus in Trinum.

Sapiens pol ipse fingit fortunam sibi.

Ethica.

I. (a) Quid ergo est Fortuna? Respondet S. Augustinus lib. quæst. XCI. Fortuna intelligenda est pro iis rebus, quæ fortuito videntur accidere; non quia numen aliquod sit, cum hæc ipsa, quæ fortuita videntur, causis occultis divinitus dentur. Unde etiam verba, quæ nemo potest auferre, à consuetudine loquendi parata sunt, id est, Fortè, Fortasse, Forsitan, Fortuitu. Et lib. 5. de civit. Dei c. 1. secundum opinionem hominum ea dicuntur esse fortuita, quæ vel nullas causas habent, vel non ex aliquo rationabili ordine venientes contingunt. Sapienter, si constanter Cicero de Fortuna: *Ignoratio rerum atque causarum, Fortuna numen & nomen induxit.*

II. (b) Ab Aristotele 2. Phys. c. 5. *Fortuna & Casus* vocantur *Causa per accidens*, ratione hominum scilicet, qui causas illas ignoraverunt, aut non prospexerunt; ut si quis temerè fodiendo inveniat thesaurum: ratione autem Dei viventis & omnia videntis, nihil casu aut fortuito evenire potest, quia teste, S. August. (c) Providentiâ Dei summi, non fortuita temeritate regitur mundus. lib. 9. de civ. c. 13. Tametsi enim non rarò horrendi quidam casus, præter mentem voluntatèque hominum, aut secundæ alicuius causæ ingenium accidunt, non accidunt tamen præter voluntatem Dei, qui est causa prima, liberè, providè, & creaturarum

(a) Fortuna quid? (b) Fortuna & Casus apud Aristotelem, quid.
(c) Quid ex mente S. Augustini.

curarum naturas congruè movens, & inter se connectens causas secundas. Igitur mortalibus aliquid fortuitò contingit, quia ignorant divinæ providentiæ consilia ac scopum, & in caelestibus arcanis, consultissimum concursum, vel impedimenta causarum aliarum. Deo, cuius sapientia omnia reguntur, & cuius oculis omnia patent, nihil est fortuitum aut inopinatum. Omnia autè definit aut permittit, atque in bonum finem dirigit; etiãsi mala sint, & contra mentem, votumque causæ particularis. Scitissimè Hipponensis Antistes. Nihil, inquit, in ista totius creaturæ amplissima quadam, immensaque republica est, quod non de interiore atque intelligibili aula summi Imperatoris, aut jubeatur, aut permittatur lib. 3. de Trinit. c. 4. Vulgi igitur plebeja inciticia, stultorumque error ac superstitio Deam Fortunam credit, quæ negotia humana regat. Qui rectè sapit & censet, non Fortunæ sed Deo sacrificat; neque cæcã Deam, quæ nescit & non videt, cui det vel neget, sed omnia videntem divinam bonitatem, rebus gerendis advocat. Benè Ethnicus Poëta:

Nullum numen abest, si sit prudentia: sed nos

Te facimus, Fortuna, Deam, cælòque locamus. Juven. Sat. 10.

III. (d) Minatur Deus Israëlitis, execrandis Fortunæ cultoribus Isa. 65. Vos, qui dereliquistis Dominum, qui obliti estis nomen sanctum meum, qui ponitis Fortunam mensam, & libatis super eam; enumerabo vos in gladio, & omnes in cade corruetis. En mercedem horum adoratorum. Huc facit illud Salomonis in Prov. 16. Sortes mittuntur in sinum, seu urnam, sed à Domino temperantur. Sortes videntur fortitò & casu jaci, vel educi & cadere: attamen Deus occulta sua æquitate illas disponit, & temperat, ac cuique suum attribuit. Nihil enim in rebus humanis geritur sine nutu & dispensatione divina; ut ne sortes quidem, quæ cæcæ fortunæ attribui solent ab hominibus, & sine ratione putantur cadere, aliter eveniant, quàm pro moderatione Dei. Unde dicitur psal. 30. In manibus tuis sortes meae. Hoc est, quod ait Boëtius: In regno providentiæ nihil licet casui, nihil temeritati. Ulteriùs significat hîc Salomon, mortalium rerum eventus dubios & ancipites fixo, statòque regi ordine à provida Numinis mente, & pervigili oculo. Id maximè videre est in contingentibus liberis. Deus enim actus liberos, sanctòsque Justorum, suâ gratiã peculiari prævenit, & dirigit ad virtutem, ejusque præmia in cælo reportanda. Actus autem impiorum pravos moderatur, ne exorbitent, & in multorum damna grassentur, sed limitibus definitis constringantur. Dirigit deinde eos vel ad pœnitentiam, vel ad justam vindictam

(d) Providentia Dei in Sortibus.